

Erstatning ved produksjonssvikt i plante – og honningproduksjon Erfaringer fra saksbehandling etter skadeåret 2020

Webinar fredag 22. oktober 2021

Gunhild Halvorsen

Statsforvalteren i Trøndelag

Trööndelagen Staatehaaltoje

25.10.2021

Antall saker og utbetalinger for skadeåret 2020

- Antall søknader behandlet etter skadeåret 2020: 469 stk
- Utbetalt: i underkant av kr 24 mill.
- Korn: 251 søknader og utbetalt i underkant av 5 mill .
- Grovfôr med husdyr: 201 saker og utbetalt i underkant av kr 18 mill.
- Ingen søknader i 2020 om erstatning for produksjonssvikt på grunn av manglende arbeidskraft til innhøsting pga koronapandemien (gjelder vekstgruppe; grønnsaker, bær, frukt og potet)
- 15 klagesaker og 3 dispensasjonssaker, flere av sakene er videresendt til Landbruksdirektoratet (klageinstans).- Svært lang behandlingstid hos Ldir. pga for lite bemanning.
- Enkelte kommuner ble hardt rammet, og mange søkte om erstatning

Søknadene skal være godt opplyst før vedtak

- Statsforvalteren måtte innhentet flere opplysninger i en del saker i 2020/2021.
- Tidkrevende for søker, kommune og SF
- Kan medføre sein utbetaling av erstatning
- Manglende opplysninger kan medføre feil vedtak og ikke likebehandling
- Opplysninger som ble innhentet:
  - Beskrivelse av skadeårsak
  - Vurdering av klima %
  - Dokumentasjon av avlingsmengde i gjennomsnittsår og skadeår.

Beskrivelse av skade og skadeårsak

- I 2020 var det en tørr juni som medførte dårlig vekst og avling, og mange opplevde også vanskelige innhøstingsforhold pga mye nedbør.
- Flere søkere ga korte beskrivelser som; lite avling på grunn av tørke
- Bare klimatiske forhold som; tørke, mye nedbør, flom eller frost, kan gi rett til erstatning.
- Opplysninger skal kunne bekrefte at produksjonssvikten skyldes klima
- Det gis ikke erstatning for avlingssvikt pga sykdommer, skadedyr (eks gås, hjort) eller uforsvarlig/risikofylt driftsform. Det er krav om faglig forsvarlighet, og søker skal ha gjort det som forventes for å få avling.
- Søker må gi opplysninger om: Tidspunkt for våronn (i henhold til god agronomi?), art/sort (tilpassa normale klimaforhold?), gjødsling/kalking (i henhold til plan?), jordtype, utført planteverntiltak, alder på eng, drenering, høstetidspunkt.

Klimaprozenten

- Både foretaket og kommunen skal foreta en faglig vurdering av om hele avlingssvikten skyldes klimaforholdene i vekstsesongen.
- I en del saker manglet det vurdering av klimaprozenten, og noen søkere misforstår klimaprozenten.
- Klimaprozenten skal reduseres når det er andre forhold enn klima som har ført til avlingssvikt
Momenter i vurderinga:
  - **Dyrkningstekniske**, har søker gjort tiltakene som er nødvendig for å få avling og opptrådt faglig forsvarlig?
  - **Oppnår foretaket normavlingen** som er fastsatt for kommunen?
Er avlingsnivået likt i hele kommunen?
Naturgitte forhold, ekstensiv/intensiv drift
- Hvordan kan vi få opplysningene vi trenger for å vurdere klimaprosent?
  - God beskrivelse fra søker om klima, skade og tiltak som er utført.
  - Opplysninger om normal avling på foretaket, grovfôr m husdyr
  - Hjelpeskjema for utfyllende opplysninger.
- **Klimaprozenten kan bare justeres ned.**
Fastsettelse av normavling i kommunene er en forenkling av ordningen, men rettferdig?

Foto: Anders Mona

Regneeksempel: Grovfôr med husdyr

Søker har 140 daa fulldyrka økologisk eng og får normalt 140 rundbatter. (Arealet beites ikke)

Normavling for kommunen 405 FEm pr daa

Avling i 2020 var totalt 60 rundbatter.

Forventet avling FEm i skadeåret (Normavling x areal i skadeåret) 405 FEm pr daa x 140 daa	56 700
Trekk 30 % egenrisiko, FEm	17 010
Trekk avling i skadeåret (oppmålt fôrlager - overlagret fôr + solgt grovfôr + fôropptak på grovfôrarealet) FEm (oppmålt fôrlager 60 rundbatter x 160 FEm pr rundball)	9 600
Avlingssvikt i skadeåret i FEm	-30 090
Avlingssvikt som skyldes klima i %	100
Andel avlingssvikt som kan erstattes. Beregningsgrunnlag, FEm	-30 090
Erstatningssats, kr pr FEm	4,81
Andel avlingssvikt som kan erstattes. Beregningsgrunnlag, kr	-144 732
Samlet erstatningsgrunnlag, kr:	144 732

Foretaket mangler 80 rundbatter i forhold til normalavling på foretaket (140 - 60 = 80)

Normal avling på foretaket 140 rundbatter
-30% egenandel 42 rundbatter
- årets avling 60 rundbatter
Avlingssvikt 38 rundbatter

38 rundbatter x 160 FEm/rundball = 6 080 FEm

6080 FEm x 4,81kr pr FEm = 29 244 kr

Dokumentasjon av avlingsmengde i søknad; grovfôr med husdyr

- Avling fra fulldyrka, overflatedyrka og andre grovfôrarter sammenlignes med normavling fastsatt for den enkelte kommune
- Avling i skadeåret dokumenteres med:
Antall dyr, beite- og fôrdager i vekstsesongen og lagerbeholdningen ved innsett av dyrene
  - På noen søknader var bare beitedager ført opp, tilleggsfôringa med årets avling var uteglemt.
  - Dyr (okser) fôret inne med årets avling må også huskes.
  - Fôrlager måles opp sammen med søker så nært innsett som mulig. Eventuell fôring fra innsett fram til oppmåling må regnes med (legges ved på fôrlager ev. som fôr/ beitedager).
- I 2020 ba vi også om:
  - Beite/fôrlogg, hjelpeskjema som ble laga etter tørkeåret 2018
  - Fôranalyser av førsteslått pga tørke og høyt TS % i fôret.
Erfaring er at vi må ha representative analyser fra alle slåttene, antall og vekt.
  - Normal avling på foretaket
- Fôring med innkjøpt fôr skal dokumenteres med faktura

Dokumentasjon av salgsvekster

- Preutfylte kornmengder i søknaden, viser leveranser til kornmottak, og er godkjent dokumentasjon for gjennomsnittsår (rensa såkorn er her inkludert).
- Kornoppgaver dokumenterer leveranser for skadeåret. Dersom søknaden skal behandles før leveransene er registrert i ELF, må vi ha kopi av kornoppgjør.
- Andre korn leveranser må dokumenteres med regnskapstall, eller fôrplaner om korn brukes til egne dyr.
- For salgsvekster som bær, grønnsaker, potet og grovfôr for salg kreves hovedbok med mengde som dokumentasjon av gjennomsnittsårene ev underbilag. Mengdene skal summeres av regnskapsfører.
- Skadeårets avling dokumenteres med regnskapstilleggsbilag summert og underskrevet av regnskapsfører.

Hva skal kommunen kontrollere og vurdere ved attestering av søknader

Webinar 22.okt

Gunhild Halvorden

Statsforvalteren i Trøndelag

Trööndelagen Staatehaaltoje

25.10.2021

Kommunens oppgaver er nedfelt i forskrifter og rundskriv

- Forskrift om **tilskudd** ved produksjonssvikt i plante- og honningproduksjon (Erstatningsforskriften) (§11 Kommunen skal gi en uttalelse til søknaden før oversendelse til SF)
- Forskrift om satser for og beregning av **tilskudd** ved produksjonssvikt i plante- og honningproduksjon (sats- og beregningsforskriften) (§12 Kommunens ansvar for kontroll)
- 2021-30 - Kommentarer til forskriftene om **tilskudd** ved produksjonssvikt i plante – og honningproduksjon (utfyllende om kommunen sin oppgave)
- Kommunene er her tildelt oppgave i forvaltning av dette økonomiske virkemiddelet (jordbruksavtale midler, gitt som overslagsbevilgning etter prognoser).
  - Kommunen har kontrolloppgaver
  - Kommunen skal påse at søknadene er godt opplyst fra søker (skadeårsak og dokumentasjon)
  - Kommunen skal vurdere og kommentere søknadene
- Statsforvalteren sitt vedtak bygger på kommunens saksforberedelse

Hva skal kommunen kontrollere

- Stedlig kontroll i vekstsesongen av minimum 10 % av innmeldte saker, hensikten er å kartlegge skadeårsak/ årsaker (risikobasert kontroll)
- Kontrollere at innkomne søknader er fullstendig utfylt
- Kontrollere at dokumentasjon tilgjengelig på søknadsdato er vedlagt søknaden. Dokumentasjon fra regnskap i salgsvekster (hovedbok med mengde, ev. underbilag)
- Opptelling av fôrlager i søknad vekstgruppe grovfôr med husdyr, etter innsett, sammen med gårdbruker. Dersom kommunen ikke har anledning, kan kommunen gjøre avtale med feks. NLR, TINE
- Uhøsta areal skal godkjennes av kommunen ved stedlig kontroll
- Kontrollere oppgitt areal i skadeåret mot søknad om produksjonstilskudd (For tidligere år kommer godkjent areal preutfylt, i søknadsåret må areal kontrolleres).
- Sjekke at søker rett på produksjonstilskudd for arealene som omsøkes.

Hva skal kommunen vurdere og kommentere?

Uttalelse til søknaden skal inneholde:

- Beskrivelse og vurdering av skadeårsaken og om tapsbegrensningsplikten er overholdt?
- Hvordan har været vært i kommunen?
- Skyldes all produksjonssvikt klima, ev manglende arbeidskraft? Har søker gjort det som kan forventes for å få avling?
- Vurdere klimaprosent, ved flere årsaker fordeling mellom klimaårsak/ manglende arbeidskraft og andre årsaker.
- Gi en kommentar på om meldefristen er overholdt, dato skal føres opp i ELF (meldeskjema)
- Endring av tall som søker har lagt inn må kommenteres (eks areal, endring av dårligste år i gjennomsnittsperioden, misforståelse av klimaprosenten)
- NB! Dersom søknaden ikke er tilstrekkelig opplyst for behandling hos Statsforvalteren, vil søknaden settes tilbake til kommunen til under attestering i ELF.
- En god rutinebeskrivelse vil være nyttig og oppdateres ved behov